

Lucia Kvočáková v rozhovore s Janou Geržovou

„O podobe archívu sme s partnermi dlho diskutovali.“

Jana Geržová: *Secondary Archive je internetová platforma, do ktorej sú zaradené umelkyne z krajín V4, Slovensko reprezentuje 39 autoriek vrátane dvoch umeleckých dvojíc. Keďže ide o formát archívu, predpokladala som, že ťažisko bude na zmapovaní najstaršej generácie umelkýň, ktoré sa narodili ešte pred 2. svetovou vojnou, ale opak je pravdou. Najpočetnejšie sú zastúpené umelkyne narodené po roku 1980 v pomere 7 : 28. Prečo táto prevrátená optika, ktorá vytvára dojem, že skutočná história žien-umelkýň sa začína až po páde režimu? Pýtam sa napriek tomu, že archív sa má postupne dopĺňať. Pokiaľ sa to nestane, to čo vidíme sú popri mnohých pozitívach projektu biele miesta, zneviditeľnené mnohé ťažiskové autorky, čo je v istom rozpore s cieľmi projektu.*

Lucia Kvočáková: *O podobe archívu sme s partnermi dlho diskutovali. Nakoniec sme dospeli k záveru, že by nemal mať úplne klasickú podobu v podobe životopisných údajov, zoznamu výstav a obrazového materiálu, ale zvolili sme formu „artist statementov“. Táto forma už zo svojej podstaty hrá viac v prospech mladej a strednej generácie umelkýň. Našou ambíciou bolo archív „vykopnúť“, začať. Poskytnúť vyčerpávajúci prehľad umelkýň hneď v prvej várke nebolo v našich možnostiach, finančných ani časových. Momentálne spoločne s ostatnými partnermi pracujeme na grantoch, ktoré by nám umožnili pokračovať v rozširovaní archívu a postupnom zaplňaní bielych miest.*

Martina Chudá: *Pochodeň slobody*, 2020, autoportrét a variácia na pôvodné dielo Jána Mudrocha. Fotografická spolupráca Peter Lančarič. Dostupné na <https://secondaryarchive.org/artists/martina-chuda/>

Julia Gryboš & Barbora Zentková: Tiredness Quotes, 2020, inštalácia, Karlin Studios, Praha. Dostupné na <https://secondaryarchive.org/artists/julia-grybos-barbora-zentkova/>

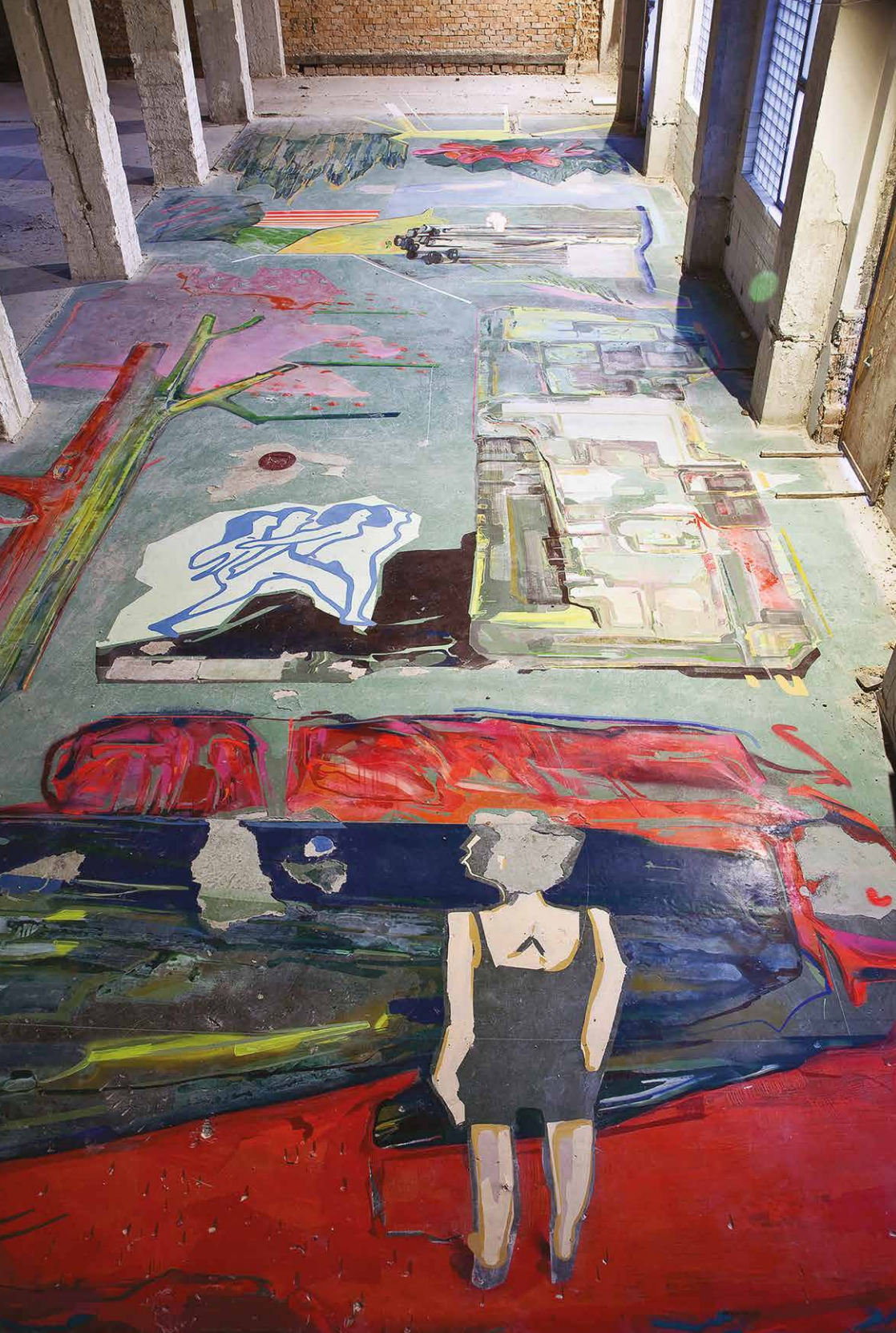
Eva Škrovinová: No.1, 2019, akryl ešte stále na plátne, zo série Nezavesíš. Dostupné na <https://secondaryarchive.org/artists/eva-skrovinova/>

Jana Geržová: Jedno z kľúčových hesiel projektu sa viaže na deklarovanú potrebu „prerozprávať históriu žien prostredníctvom rodovej optiky“. V tomto kontexte je prekvapujúce, že autorky, ktoré na Slovensku zásadným spôsobom formovali povedomie o tom, že umenie nie je rodovo neutrálne, nie sú do databázy zaradené. Mám na mysli také kľúčové osobnosti ako Anna Daučíková (1950) a Eva Filová (1968), ktorých tvorba, umelecký a občiansky aktivizmus spojený s chápaním feminizmu ako životného postoja sú neprehliadnuteľné. Ich neprítomnosť je o to prekvapujúcejšia, že v iných národných sekciách boli podobne vyprofilované autorky do databázy zaradené, napr. maďarská umelkyňa Orsolya Drozdik (1946), poľské autorky Natalia Lach-Lachowicz (1937), Maria Pinińska-Bereš (1931 – 1999) a nakoniec aj Katarzyna Kozyra (1963). Dá sa absencia Anny Daučíkovej a Evy Filovej nejako rozumne vysvetliť?

Lucia Kvočáková: Áno. Zoznam umelkýň bol zostavený na základe nominácií od rôznych umeleckých inštitúcií. Meno Evy Filovej sa medzi nominovanými neocitlo. To však neznamená, že nebude do archívu priebežne zaradená, samozrejme, ak bude súhlasiť, čo bol problém v prípade druhej menovanej umelkyne. Od Anny Daučíkovej sme súhlas nedostali. Oslovili sme ju, ale keďže sa nestotožňovala s konceptom, neprialo si byť súčasťou archívu.

Jana Geržová: Pri absencii Anny Daučíkovej a Evy Filovej vyvoláva zaradenie Květy Fulierovej (nar. 1933) do databázy slovenskej sekcie elementárnu otázku. Aké boli kritériá výberu?

Lucia Kvočáková: Systém výberu som popísala už v predchádzajúcej otázke. Nominujúcich sme poprosili, aby nominovali štyri umelkyne za staršiu generáciu (umelkyne činné pred rokom 1989), štyri umelkyne reprezentujúce generáciu autoriek činných po páde komunistického režimu a štyri umelkyne z najmladšej generácie, narodené po roku 1989, o ktorých sú presvedčení/-é, že by v archíve nemali chýbať (mohlo ísť o žijúce aj už nežijúce umelkyne).

Lubomíra Sekerášová: Sleeping in Snow, 2019, tuš na plátne, 140 x 170 cm. Dostupné na <https://secondaryarchive.org/artists/lubomira-sekerasova/>

Jana Geržová: *Jednotlivé autorky zvyčajne predstavuje text napísaný niektorou z kritičiek a kurátoriek, ktoré na projekte spolupracovali. Nejde však o kunsthistorický text analyzujúci ich tvorbu, ale de facto o prepis rozhovoru. Aká bola metodika vedenia rozhovorov? Existoval vopred daný okruh otázok? Pretože ide o históriu žien prerozprávanú prostredníctvom rodovej optiky, predpokladám, že rozhovory mapovali aj postoj jednotlivých autoriek k feminizmu. Aký obraz o akceptácii feminizmu, respektíve jeho dynamike vo vzťahu k jednotlivým generačným vrstvám, sa dá zo získaného materiálu vyčítať?*

Lucia Kvočáková: Áno, existoval vopred daný okruh otázok, ktoré sa zameriavali na viacero okruhov – osobný život, tvorbu a postoj k politike a feminizmu. Otázky však mali slúžiť ako rámec, umelkyne nemuseli odpovedať na všetky otázky a pokiaľ mali pocit, že sa ich niektorá otázka netýka, neodpovedali. Naopak, mohli pridať čokoľvek, čo považovali za dôležité. Možno je ešte potrebné dodať, že úlohou kurátoriek a kritičiek nebolo napísať analytický text o umelkyniach, ale spolupracovať s umelkýňami pri príprave artist statementu.

Mgr. Lucia Kvočáková, PhD., historička a kritička, členka kolektívu Björnsonova, koordinátorka projektu Secondary Archive. Dejiny umenia absolvovala v Ústave pre dejiny umenia Filozofickej fakulty Univerzity Karlovej (2017), kde pokračovala v doktorandskom štúdiu. Ukončila ho v roku 2020 obhájením práce *Budovanie identity „slovenskej“ moderny vo vzťahu k idej čechoslovakizmu*. Túto tému rozpracovala v samostatnej publikácii *Cesta ke slovenskému mýtu. Konstrukce identity slovenské moderny v kontextu ideje čechoslovakizmu* (Praha: Univerzita Karlova, 2020). Je tiež spoluautorkou projektu *The New Dictionary of Old Ideas* (<http://newdictionaryofoldideas.org/>) bjornsonova@gmail.com

Gabriela Halás: Variabilné možnosti, 2018, 8,1 x 20 m, továreň Svornosť, Bratislava. Dostupné na <https://secondaryarchive.org/artists/gabriela-halas/>